

Paragraf 208

Ärendenummer KS2019/860

Svar på motion om förbud mot religiösa symboler/klädsel i förskolan och grundskolan

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Sverigedemokraterna har lämnat in en motion om att införa förbud mot religiösa symboler/klädsel i kommunala grundskolan. Motionens titel tar även sikte på förskola men det motsvaras inte i förslaget till beslut i motionen. Detta påverkar dock inte kommunledningsförvaltningens förslag till beslut. Motionens titel lämnas dock oförändrad för att möjliggöra yrkanden utifrån beredningstvänet.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Rättslig reglering

Kommunen (genom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden) är huvudman för den kommunala skolan och har tämligen långtgående beslutanderätt över bland annat skolmiljön på de kommunala skolorna. Detta måste dock ske i enlighet med svensk lag och grundlag. Skolverksamheten ska enligt skollagen uttryckligen bedrivas "i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor." Vidare lyder skolväsendet under en öppenhetsprincip som tar sig uttryck i att skolan lyder under diskrimineringslagstiftning som innebär att barn i skolan ska ha lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Att uttrycka sig religiöst är skyddat som en mänsklig rättighet. I svensk lag är denna rättighet skyddad i regeringsformen (RF) och i Europeiska konventionen för mänskliga rättigheter (EKMR), som är införlivad i svensk rätt likställd med grundlag. För att bedöma om ett förbud mot religiösa symboler är förenligt med svensk lag behöver man alltså titta på både svensk lag och praxis, samt europeisk praxis kring tillämpningen av EKMR. Inskränkning av mänskliga rättigheter kan vidare bara ske genom lagstiftning.

Skolverket har i en skrivelse från 2003 resonerat att det kan vara tillåtet med en reglering, antingen generellt eller i ett individuellt fall att inte tillåta heltäckande slöja (burqa) för flickor i skolan, om det kan ha inverkan på till exempel möjligheten till att bedriva god undervisning om inte läraren kan se elevernas ansikte, eller till exempel om det bidrar till en otrygg eller oordnad skolmiljö. I en nyare skrivelse anger Skolverket att ett generellt slöjförbud strider mot öppenhetskravet som gäller i fristående skolor, det vill säga att skolan ska vara öppen för alla oaktat till exempel religionstillhörighet. Motsvarande bestämmelse för kommunala skolor är skyddet för likabehandling och mot diskriminering på grund av bland annat religion som finns i skollagen.

Samtidigt finns några domar på EU-nivå där slöjförbud i arbets- och skolmiljöer godtagits på olika vis. Skurup kommuns beslut om slöjförbud utreds av diskrimineringsombudsmannen (DO) och ligger för närvarande under laglighetsprövning i förvaltningsrätten, där en dom kan förväntas i början av nästa år. Lagda motion föreslår inte slöjförbud så det kan te sig irrelevant i sammanhanget, men kan fungera som nyansering av frågan.

Motionären anför att svensk offentlig skola ska vara "icke-konfessionell" enligt skollagen. I förarbetena till skollagen går att läsa att detta tar sikte på aktiv religiös inriktning på själva undervisningen. Begreppet är för den skull inte okomplicerat. Som jämförelse kan nämnas Skolinspektionens olika uttalanden kring skolavslutning i kyrkor. Kritik har uttalats när det förekommit bön och predikningar, dock inte mot företeelsen att befinna sig i kristen kyrka.

Förvaltningens överväganden

Huvudmannen för skolan har möjlighet att själv ta beslut kring frågor om säkerhet och arbetsmiljö. Skolverket har öppnat för att regler om heltäckande slöja kan rymmas inom detta. Det har dock inte framkommit något från utbildningsförvaltningen att detta skulle vara ett faktiskt behov inom grundskola eller förskola i Enköping.

Motionären pekar på problem på en specifik skola, Enöglaskolan. Utbildningsförvaltningen framhåller i en skrivelse till kommunledningsförvaltningen att det finns en åtgärdsplan för skolan för att förbättra skolmiljön. Utbildningsförvaltningen meddelar att

Skolans "Trygghetsplan och Rutin gällande kränkande behandling" har setts över och gjorts mer tillgänglig. Under ledning av rektor har det under våren förts dialog med samtliga medarbetare och i ledningsgrupp med syfte att förankra rutinerna. Det har även skett ett arbete med skolans ordningsregler och konsekvenser kopplade till densamma. Ytterligare en elevassistent anställdes under vårterminen 2020.

Kommunledningsförvaltningen har noterat att frågor kring begränsningar av vissa religiösa uttryck i skolmiljön inte är okomplicerad. Det finns rättspraxis på EU-nivå som inte är otvetydig och det finns pågående laglighetsprövning i Sverige kring slöjförbud. Det kan dock konstateras att religionsuttryck är en mänsklig rättighet och kan bara inskränkas av lag. Kommunledningsförvaltningen finner inget uttryckligt lagstöd för ett generellt förbud mot religiösa symboler i skolan eller förskolan. Nuvarande reglering kring icke-konfessionell skola tar sikte på undervisning och inte religiösa symboler som sådana. Några arbetsmiljö- eller säkerhetsproblem avseende heltäckande religiös klädsel har inte noterats, vilket möjligtvis annars eventuellt skulle kunna ligga inom vad huvudmannen kan besluta om. Motionärens förslag är dock inte begränsat endast till detta.

Kommunledningsförvaltningen bedömer mot bakgrund av ovanstående att motionen ska avslås.

Kommunledningsförvaltningens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Yrkanden

Anders Lindén (SD) yrkar på återremiss av ärendet.

Jesper Englundh (S) yrkar på att ärendet ska avgöras idag i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns ett yrkanden om återremiss av ärendet från Anders Lindén (SD) och ett yrkande om att avgöra ärendet idag och besluta i enlighet med förvaltningens förslag till beslut från Jesper Englundh (S).

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen beslutat att ärendet ska avgöras idag i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

_____

Kopia till:
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Kommunledningsförvaltningen
Beatrice Fredriksson Nagy

Kommunfullmäktige

beatrice.fredriksson.nagy@enkoping.se

Motion om förbud mot religiösa symboler/klädsel i förskolan och grundskolan

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Sverigedemokraterna har lämnat in en motion om att införa förbud mot religiösa symboler/klädsel i kommunala grundskolan. Motionens titel tar även sikte på förskola men det motsvaras inte i förslaget till beslut i motionen. Detta påverkar dock inte kommunledningsförvaltningens förslag till beslut. Motionens titel lämnas dock oförändrad för att möjliggöra yrkanden utifrån beredningstvånget.

Kommunledningsförvaltningens bedömning

Rättslig reglering

Kommunen (genom utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden) är huvudman för den kommunala skolan och har tämligen långtgående beslutanderätt över bland annat skolmiljön på de kommunala skolorna. Detta måste dock ske i enlighet med svensk lag och grundlag. Skolverksamheten ska enligt skollagen uttryckligen bedrivas "i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor."¹ Vidare lyder skolväsendet under en öppenhetsprincip som tar sig uttryck i att skolan lyder under diskrimineringslagstiftning som innebär att barn i skolan ska ha lika rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Att uttrycka sig religiöst är skyddat som en mänsklig rättighet. I svensk lag är denna rättighet skyddad i regeringsformen (RF)² och i Europeiska konventionen för

---

¹ Skollag (2010:800), 1 kap 5 §

² Regeringsform (2011:109) 2 kap 1 § 6 p

mänskliga rättigheter (EKMR)³, som är införlivad i svensk rätt likställd med grundlag.⁴ För att bedöma om ett förbud mot religiösa symboler är förenligt med svensk lag behöver man alltså titta på både svensk lag och praxis, samt europeisk praxis kring tillämpningen av EKMR. Inskränkning av mänskliga rättigheter kan vidare bara ske genom lagstiftning.

Skolverket har i en skrivelse⁵ från 2003 resonerat att det kan vara tillåtet med en reglering, antingen generellt eller i ett individuellt fall att inte tillåta heltäckande slöja (burqa) för flickor i skolan, om det kan ha inverkan på till exempel möjligheten till att bedriva god undervisning om inte läraren kan se elevernas ansikte, eller till exempel om det bidrar till en otrygg eller oordnad skolmiljö. I en nyare skrivelse⁶ anger Skolverket att ett generellt slöjförbud strider mot öppenhetskravet som gäller i fristående skolor, det vill säga att skolan ska vara öppen för alla oaktat till exempel religionstillhörighet. Motsvarande bestämmelse för kommunala skolor är skyddet för likabehandling och mot diskriminering på grund av bland annat religion som finns i skollagen.⁷

Samtidigt finns några domar på EU-nivå där slöjförbud i arbets- och skolmiljöer godtagits på olika vis. Skurup kommuns beslut om slöjförbud utreds av diskrimineringsombudsmannen (DO) och ligger för närvarande under laglighetsprövning i förvaltningsrätten, där en dom kan förväntas i början av nästa år. Lagda motion föreslår inte slöjförbud så det kan te sig irrelevant i sammanhanget, men kan fungera som nyansering av frågan.

Motionären anför att svensk offentlig skola ska vara "icke-konfessionell" enligt skollagen.⁸ I förarbetena till skollagen går att läsa att detta tar sikte på aktiv religiös inriktning på själva undervisningen.⁹ Begreppet är för den skull inte okomplicerat. Som jämförelse kan nämnas Skolinspektionens olika uttalanden kring skolavslutning i kyrkor. Kritik har uttalats när det förekommit bön och predikningar, dock inte mot företeelsen att befinna sig i kristen kyrka.¹⁰

---

³ Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, art 9

⁴ Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

⁵ Se bilaga 1, Dor 58-2003:2567,

⁶ Se bilaga 2,

⁷ 1 kap 8 § SkoL

⁸ 1 kap 6 § SkoL

⁹ Prop. 2009/10:165 s 227

¹⁰ "Religionsförbud i skolan?", Rapport 3:2018, Scandinavian Human Rights Lawyers och Chapmaninstitutet, s 22-27

Förvaltningens överväganden

Huvudmannen för skolan har möjlighet att själv ta beslut kring frågor om säkerhet och arbetsmiljö. Skolverket har öppnat för att regler om heltäckande slöja kan rymmas inom detta. Det har dock inte framkommit något från utbildningsförvaltningen att detta skulle vara ett faktiskt behov inom grundskola eller förskola i Enköping.

Motionären pekar på problem på en specifik skola, Enöglaskolan. Utbildningsförvaltningen framhåller i en skrivelse till kommunledningsförvaltningen att det finns en åtgärdsplan för skolan för att förbättra skolmiljön. Utbildningsförvaltningen meddelar att

Skolans "Trygghetsplan och Rutin gällande kränkande behandling" har setts över och gjorts mer tillgänglig. Under ledning av rektor har det under våren förts dialog med samtliga medarbetare och i ledningsgrupp med syfte att förankra rutinerna. Det har även skett ett arbete med skolans ordningsregler och konsekvenser kopplade till densamma. Ytterligare en elevassistent anställdes under vårterminen 2020.

Kommunledningsförvaltningen har noterat att frågor kring begränsningar av vissa religiösa uttryck i skolmiljön inte är okomplicerad. Det finns rättspraxis på EU-nivå som inte är otvetydig och det finns pågående laglighetsprövning i Sverige kring slöjförbud. Det kan dock konstateras att religionsuttryck är en mänsklig rättighet och kan bara inskränkas av lag. Kommunledningsförvaltningen finner inget uttryckligt lagstöd för ett generellt förbud mot religiösa symboler i skolan eller förskolan. Nuvarande reglering kring icke-konfessionell skola tar sikte på undervisning och inte religiösa symboler som sådana. Några arbetsmiljö- eller säkerhetsproblem avseende heltäckande religiös klädsel har inte noterats, vilket möjligtvis annars eventuellt skulle kunna ligga inom vad huvudmannen kan besluta om. Motionärens förslag är dock inte begränsat endast till detta.

Kommunledningsförvaltningen bedömer mot bakgrund av ovanstående att motionen ska avslås.

Ulrika Jonsson
Kommundirektör

Beatrice Fredriksson Nagy
Jurist

Kopia till:
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Motion om förbud mot religiösa symboler/klädsel i förskolan och grundskolan

Enöglaskolan i Enköpings kommun är i kris. Enbart under September månad rapporterades det 25 st kränkningar och under November 38 st. Olika etniciteter slåss mot varandra och de få kristna som går i skolan trakasseras på daglig basis. Svenska familjer placerar via det fria skolvalet sina barn på andra skolor med mindre invandrartäthet. Kort sagt så pågår det ett religionskrig på Enöglas skolgård.

Kommunala skolor i Sverige ska vara sekulära. Det ska inte finnas barn i Svenska skolor som av religiösa skäl tvingas bära slöja. Det ska inte finnas moralpoliser på Svenska skolgårdar som ser till att muslimska barn inte pratar med icke muslimer.

Slöjan, tex signalerar på ett tydligt sätt en ojämställdhet mellan flickor och pojkar då enbart flickorna drabbas av dessa religiösa krav. Slöjan är en islamistisk symbol som symboliserar såväl religiös underkastelse som påtvingad uppdelning mellan män och kvinnor, framtagen av män för att förtrycka kvinnor. Sverigedemokraterna anser att de värderingar som tex slöjan representerar inte hör hemma i den svenska skolan. Ett förbud mot religiösa symboler/klädsel är en nödvändig åtgärd om Enköpings kommun vill komma åt problemen med hedersförtryck och religiöst tvång.

Skolan ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av könstillhörighet. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Det är naivt att tro att barn frivilligt vill bära den huvudbonad som deras föräldrars religion förordar. Det är föräldrarna som vill att barnet ska bära slöja och det är hedersstrukturer som tvingar barnet att bära slöjan.

Sara Mohammad, grundare för GAPF (Glöm Aldrig Pela och Fadime) och hedersdoktor vid Linköpings Universitet, skriver i en debattartikel från augusti 2017:

"Att vägra gifta sig som fjortonåring, att vilja skilja sig, att vilja simma med sina klasskamrater eller att inte vilja ha slöja är några vanliga skäl till att kvinnor mördas."

Hon skriver även att:

"Slöjan är inget klädesplagg, det är ett verktyg för att objektifiera kvinnan som underställd mannen, alltså totalt i strid med allt Sverige står för på jämställdhetsområdet."

I debattartikeln föreslår hon:

”Förbjud slöja för barn. Låt barn vara fria från religiösa dogmer som cementerar osunda könsroller. Den lilla flickan ser sig som en sexuell vara och de uppfostras till att män är farliga.”

Med bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta:

- **Att** uppdra åt Utbildnings och arbetsmarknadsnämnden att införa ett förbud mot religiösa symboler/klädsel i Enköpings kommunala grundskolor.

Tommy Henriksson
Ledamot (SD)